

Biologisk mångfald – vad, varför, vad kan vi göra i Järfälla?

Jan Terstad, ArtDatabanken vid SLU

Vad gör ArtDatabanken?

Samlar, lagrar och tillgängliggör data om Sveriges natur, mest arter men även naturtyper

Svenska Artprojektet:

- Nationalnyckeln
- Taxonomisk forskning
- Inventeringar

Miljöanalyser, bl.a.

- Rödlistan

Uppdragstagare

ArtDatabanken

Vad är biologisk mångfald?

- Variationsrikedomen bland allt levande
- Brukar förenklat delas upp i
 - ekosystem och naturtyper
 - arter och deras livsmiljöer
 - genetisk variation
- Ekosystemen tillhandahåller varor och tjänster

Vad finns i Sverige av biologisk mångfald?

- Uppskattningsvis minst 50 000 arter
- Svenska artprojektet: 2300 nya arter för Sverige, varav 1000 helt nya för vetenskapen!
- Naturtyper – beror på hur man delar in
- Genetisk variation – begränsad kunskap

Läget för biologisk mångfald globalt och inom EU – vad vet vi?

- Utdöendetakten av arter 100-1000 gånger högre än den normala "bakgrundstakten"
- Ca 60 % av jordens ekosystem kraftigt påverkade med stora konsekvenser för ekosystemtjänster
- Inom EU: endast 17 % av listade arter o naturtyper har gynnsam bevarandestatus

Läget för biologisk mångfald globalt och inom EU – vad vet vi?

- Många ekosystem är påverkade på ett irreversibelt sätt
- Risk för att ekosystem "flippas" till nya tillstånd
- Värdet av biologisk mångfald ständigt underskattat
- Global biodiversitetskris!

Läget för biologisk mångfald i Sverige – vad vet vi?

Arter:

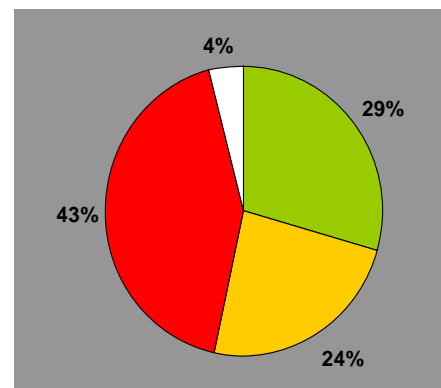
- Totalt har ca 20 800 - ca 43 % av vår artstock - bedömts beträffande överlevnadsmöjlighet
- 9 % eller 1942 - av de bedömda arterna - är nationellt rödlistade som hotade (Akut hotad, Starkt hotad eller Sårbar)
- De arter som är listade av EU i art- och habitatdirektivet: ca 50 % har icke gynnsam bevarandestatus
- "Vanliga" fågelarter i skogs- och jordbrukslandskapet har minskat kraftigt

Läget för biologisk mångfald i Sverige – vad vet vi?

Naturtyper:

- De naturtyper (89 stycken) som är listade av EU: ca 67 % har icke gynnsam bevarandestatus
- Kvaliteter i odlings- och skogslandskapet har gått förlorade

Vad är orsakerna till förlusterna?

- Försämring och förstörelse av livsmiljöer
- Fragmentering av livsmiljöer och bestånd
- Överexploatering eller ohållbart nyttjande
- Effektivisering o rationalisering inom mark- och vattenanvändning
- Främmande arter
- Förorening

Samhällets respons - rapsodisk historik senaste 20 åren

- Konventioner, EU-direktiv, mer resurser, starkare regelverk
- Politiskt: 2010-målet om att hejda förlusten av biologisk mångfald
- Genetiska resurser och ekosystemtjänster
- ”Sociala dimensionen” återupprättas
- Svenska Artprojektet
- Natura 2000
- Naturvård = i politikens mittfåra

Vad behöver göras?

Budskapet från ArtDatabankens Flora- och faunavårdskonferens:

- *Deltagarnas* förslag
- Bearbetning av ArtDatabanken:
 - Gjort förslagen tydligare
 - Urval

Vad behöver göras (forts)?

Förenklat två huvudspår:

- Åtgärder i de särskilt värdefulla områdena
- Åtgärder i hela landskapet

Vad behöver göras (forts)?

De särskilt värdefulla områdena:

- Tydliga nya etappmål – bevarandemål - för skogar, sjöar och vattendrag, marina områden m.fl.
- Satsa på det vi har kvar av kvaliteter
- Förbättra Landsbygdsprogrammet

Vad behöver göras (forts)?

Åtgärder i det nyttjade landskapet:

- Hållbart nyttjande, t. ex:
 - Kontinuitetsskogar
 - Begränsa intensivskogsbruk
 - Överfisket, trålning
- Restaurera och återskapa livsmiljöer
- Landskapsperspektiv - helhetssyn

Vad behöver göras (forts)?

Hur vi värderar och räknar – ekonomin styr

- Utveckla ekonomiska belöningssystem
- Fasa ut stöd och subventioner som driver fram förlust
- Värdera biologisk mångfald fullt ut, bl.a.
ekosystemtjänster
- Se kostnader som investeringar (= en tillgång)
- Belöna “bättre” istället för “mer”
- Förbättra befintliga certifieringssystem
- TEEB-rapporter

Vad behöver göras (forts)?

Tvärgående åtgärder:

- Främmande arter
- Åtgärdsprogram för arter och biotoper
- Fortsatt uppbyggnad av grundläggande kunskap
- Följa tillstånd och trender för biologisk mångfald
- Inventering och forskning

Sammanfattning – vad kan göras i Järfälla?

- Fler skyddade områden – Häradsallmanningen?
- Förvalta och marknadsför bättre de reservat vi har
- Lägg fast kommunala mål för naturvård/biologisk mångfald
- Sök nya medel för lokala naturvårdsprojekt (LONA 2011)
 - AB län: ram på 4,9 mnkr
 - deadline ansökan 2011: 31 mars
- Beakta biologisk mångfald i fysisk planeringen (ÖP, DP)
- Sporstrimmig hjorttryffel – kommunens “ansvarsart”
- Räkna biologisk mångfald som en tillgång i kommunens räkenskaper
- Förbättra kunskapen – inventera mera

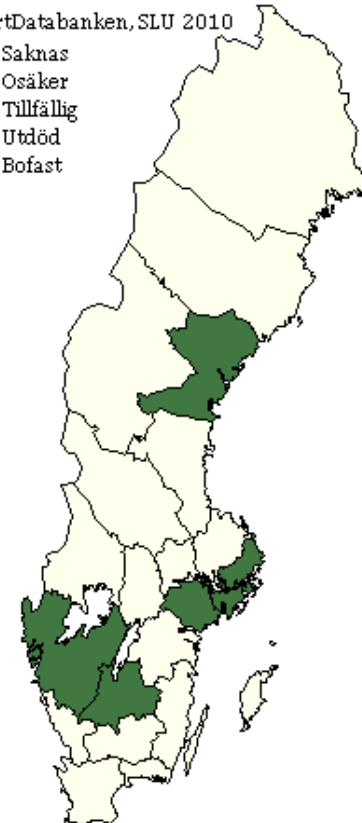
Sporstrimmig hjorttryffel, rödlistad som “starkt hotad” (EN)

Fotograf: Hans Rydberg, fotograferad i Görvälns naturreservat

© ArtDatabanken, SLU 2010

- Saknas
- Osäker
- Tillfällig
- Utdöd
- Bofast

Stort tack för er uppmärksamhet!

